

Matea Bakula Erik de Bree Fransje Gimbrère Esther Hoogendijk Nynke Koster Daan Russcher

a contemporary art exhibition in a historic home under renovation

Garenmarkt 5, Leiden

12 september - 2 oktober, 2026

door de molen gaan

to go through the mill;

to endure, survive.

Welcome

Coming from the United States, there is something endlessly remarkable about the age of everything in Europe. You'll often hear us comment, "This building is older than our country." When I left home five years ago to study art history, I never could have imagined that I would be renovating a Rijksmonument house built in the 1750s, on a plot of land that has appeared on archival maps since the 1600s. Nor could I have envisioned that I would organize an exhibition in one.

My fascination with contemporary art in heritage spaces begins with Museo Sant'Orsola in Florence, a fourteenth-century convent currently being transformed into an art center. It carries centuries of religious, social, and cultural history, and has hosted contemporary artists responding to the site throughout its ongoing restoration. Sant'Orsola became the subject of my master's thesis at Leiden University and, after graduation, the place of a research residency. There, I became interested in how a heritage

Als Amerikaanse blijf ik me verbazen over hoe oud veel gebouwen in Europa zijn. We zeggen in Amerika vaak: "Dit gebouw is ouder dan ons land." Toen ik vijf jaar geleden mijn geboorteland verliet om kunstgeschiedenis te studeren, had ik nooit gedacht dat ik ooit een Rijksmonument uit de jaren 1750 zou renoveren, op een plek die al sinds de zeventiende eeuw op archiefkaarten voorkomt. Laat staan dat ik er een tentoonstelling zou organiseren.

Mijn interesse in hedendaagse kunst in erfgoedruimtes begon bij Museo Sant'Orsola in Florence, een veertiende-eeuws klooster dat momenteel wordt omgevormd tot een kunstcentrum. Het gebouw draagt eeuwen aan religieuze, sociale en culturele geschiedenis met zich mee. Tijdens de restauratie hebben verschillende hedendaagse kunstenaars er werk gemaakt dat reageert op de ruimte. Sant'Orsola werd het onderwerp van mijn masterscriptie aan de Universiteit Leiden en na mijn afstuderen keerde ik er terug voor een onderzoeksresidentie. Daar begon ik me af te vragen hoe

site could become more than a backdrop for contemporary art.

I began to see the heritage site itself, both its architecture and its *genius loci*, or spirit of place, as an active participant in an exhibition. The histories held within its walls could serve as a departure point for contemporary art, whether newly commissioned or existing pieces brought into dialogue with the site. This idea became my curatorial concept of *reheritage*: a term that treats heritage as an evolving process rather than a fixed legacy. It asks how absences and overlooked histories might be revisited and retold through place and contemporary intervention.

Shortly after my residency at Sant'Orsola, I found myself renovating a heritage site of my own: Garenmarkt 5. It was impossible not to test 'reheritage' here, in a house where the questions I had been researching were suddenly right in front of me. But Garenmarkt 5's past is neither tumultuous nor particularly exceptional.

We know that the yarn market outside our door is embedded in Leiden's long history as a center of textile production. We know that a *bolusbakker* once lived and worked here, whose cinnamon-sugar pastries were beloved by Leiden students. We know that a *behanger*, a wallpaper hanger, advertised his services from this address. Until recently, the building was divided into three separate apartments for student housing.

Since its construction, Garenmarkt 5 has simply been a home, adapted over time to the lives and needs of the people who lived here. So I began to ask: can a concept developed through the study of more monumental and extensively documented heritage sites also speak to a more 'ordinary' place? And what, exactly, is the heritage of a home?

In November 2025, we began demolishing dividing walls, kitchens, and bathrooms. I was repeatedly surprised by what was uncovered, and by the unlikely combination of interior choices that had accumulated in the house over time. An ochre yellow, straight out of a Vermeer painting, appeared on doors, stairs, and walls. Along the ground-floor hallway, *Delfts blauw* tiles portraying plants and animals had been hidden behind the baseboards.

Under the main staircase, a second set of steps revealed a cellar that had been filled with sand and old building materials. An Art Nouveau decorative border in the entrance hall and along the first-floor staircase had been covered in plaster. All of this sat alongside what had remained visible: two very different styles of stained glass upstairs, and 1980s fish tiles in one of the bathrooms. Some layers are easier to let go of than others.

These discoveries made the house feel less like a fixed historical object and more like an assemblage of stylistic preferences and decisions. Each resident added

erfgoed meer kan zijn dan alleen een decor voor hedendaagse kunst.

Ik ging de erfgoedlocatie zelf zien als een actieve deelnemer aan een tentoonstelling. Niet alleen de architectuur, maar ook de *genius loci*, oftewel de geest van de plek, kan onderdeel worden van het gesprek. De verhalen en geschiedenissen die in een gebouw besloten liggen, kunnen een vertrekpunt vormen voor hedendaagse kunst. Dat kan met nieuwe werken die speciaal voor de plek worden gemaakt, maar ook met bestaande werken die een nieuwe betekenis krijgen door hun omgeving.

Dit idee werd de basis voor mijn curatoriële concept *reheritage*. Daarbij zie ik erfgoed niet als iets vaststaands dat we simpelweg erven, maar als iets dat voortdurend verandert. Het roept de vraag op hoe vergeten, verdwenen of over het hoofd geziene geschiedenissen opnieuw kunnen worden onderzocht en verteld, bijvoorbeeld door middel van kunst en ingrepen op locatie.

Kort na mijn residentie in Sant'Orsola begon ik aan de renovatie van mijn eigen erfgoedlocatie: Garenmarkt 5. Het was bijna onmogelijk om reheritage hier niet uit te proberen. De vragen waar ik eerder onderzoek naar had gedaan, stonden nu opeens letterlijk voor me. Tegelijkertijd heeft Garenmarkt 5 geen roerige of uitzonderlijke geschiedenis.

We weten dat de Garenmarkt verbonden is met de lange geschiedenis van Leiden als centrum van de textielproductie. We weten ook dat hier ooit een bolusbakker woonde en werkte, wiens gebak geliefd was

bij Leidse studenten. Daarnaast weten we dat een behanger vanaf dit adres zijn diensten aanbood. Tot voor kort was het pand verdeeld in drie studentenappartementen.

Sinds de bouw is Garenmarkt 5 vooral een huis geweest dat steeds werd aangepast aan het leven en de behoeften van de mensen die er woonden. Daardoor begon ik me af te vragen: kan een concept dat is ontwikkeld voor monumentale en uitgebreid gedocumenteerde erfgoedlocaties ook iets betekenen voor een meer 'alledaagse' plek? En wat is eigenlijk het erfgoed van een huis?

In november 2025 begonnen we met het slopen van scheidingswanden, keukens en badkamers. Steeds opnieuw werd ik verrast door wat er tevoorschijn kwam, en door de bijzondere combinatie van interieurkeuzes die zich in de loop van de tijd in het huis had opgestapeld. Op deuren, trappen en muren kwam een okergele kleur tevoorschijn die zo uit een schilderij van Vermeer leek te kunnen komen. In de gang op de begane grond bleken Delfts blauwe tegels met planten en dieren achter de plinten verborgen te zitten.

Onder de hoofdtrap kwamen een tweede trap en een kelder tevoorschijn. Die kelder was volgestort met zand en oud bouw materiaal. In de hal en langs de trap naar de eerste verdieping bleek een art-nouveausierrand onder het pleisterwerk te zitten. Tegelijkertijd waren er ook elementen die altijd zichtbaar waren gebleven: twee heel verschillende soorten glas-in-lood boven en visjestegels

something, covered something, altered something, or removed something. The house accumulated these choices without necessarily preserving the stories or lives of the residents who made them.

This disjunction between residence and record begins at the very start: Garenmarkt 5 was likely never inhabited by its first owner. The wealthy textile merchant Jan Willemsz Cramerz lived elsewhere in the city, though his name appears on Garenmarkt 5's register with the notation "in de drie mollen," the phrase that gives the exhibition its title. *Door de Drie Molens* (Through the Three Mills) also draws on the Dutch expression *door de molen gaan*: to go through the wringer, to endure something, to come through the other side.

The title carries both meanings at once: one pointing to its earliest known reference, a fragmentary archival history; the other speaking to its endurance, transformation, and survival. It has withstood the test of time, leaving behind a collection of material traces. The house cannot tell us the complete stories of its former residents, but it can give us fragments of them. Their choices persist in color, in surface, in floor plan.

But as its newest inhabitants, the house is not yet quite our home. Building tools have replaced our furniture; we shower in a makeshift stall in the patio, and sleep in a small room at the back of the first floor.

Everything is in mid-transformation.

Curating an exhibition in this in-between state is a rare opportunity. Garenmarkt 5 is in a temporary condition it has never existed in before, and will not exist in again. Both structure and interior are exposed, but so is the process of transformation itself. The house is still becoming what it will be: a new, old home.

It's in this limbo that I invited the six participating artists to engage with the house: Matea Bakula, Erik de Bree, Fransje Gimbrère, Esther Hoogendijk, Nynke Koster, and Daan Russcher. Their works do not illustrate the history of Garenmarkt 5, but rather share a method: treating, transforming, or translating material. Some respond to traces the house holds; others carry the past into new form; still others allude to the process of change itself..

I'm grateful for the support of Gemeente Leiden, whose funding made this project possible and for the artists who were willing to lend their practices to such an unconventional exhibition. And thank you to my fiancé, Rutger, for saying yes to the idea of sharing our space with art and visitors for the coming weeks.

What is the heritage of a home?

It's not merely architectural or archival. It's history lived at its most intimate scale: daily life, routines, and rituals. It's an emotional legacy. "This is where I grew up; this is where I grew old." It's

uit de jaren tachtig in een van de badkamers. Sommige lagen laat je makkelijker los dan andere.

Door al deze ontdekkingen voelde het huis steeds minder als een vaststaand historisch object. Het begon meer te lijken op een verzameling van keuzes en stijlen. Iedere bewoner voegde iets toe, bedekte iets, veranderde iets of haalde iets weg. Het huis heeft al deze veranderingen bewaard, maar niet per se de verhalen van de mensen die ze maakten.

Die spanning tussen bewoning en registratie begint al bij het ontstaan van het huis. Garenmarkt 5 is vermoedelijk nooit bewoond geweest door zijn eerste eigenaar. De welgestelde lakenkoopman Jan Willemsz Cramerz woonde elders in de stad. Toch staat zijn naam in het register van Garenmarkt 5, met de aantekening "in de drie mollen". Dit is ook de herkomst van de titel van deze tentoonstelling. *Door de Drie Molens* verwijst daarnaast naar de uitdrukking *door de molen gaan*: iets doorstaan, ergens doorheen komen. De titel draagt daarmee twee betekenissen tegelijk. Aan de ene kant verwijst hij naar de vroegst bekende vermelding van het huis en naar de fragmentarische geschiedenis die we uit de archieven kunnen halen. Aan de andere kant gaat hij over de veerkracht, verandering en het voortbestaan van het huis.

Garenmarkt 5 heeft de tand des tijds doorstaan en daarbij allerlei materiële sporen verzameld. Het huis kan ons niet de volledige verhalen van zijn voormalige bewoners vertellen,

maar het kan ons wel fragmenten geven. Hun keuzes zijn bewaard gebleven in kleuren, oppervlakken en de indeling van het huis.

Voor ons als nieuwste bewoners is het huis nog niet helemaal thuis. Meubels hebben plaatsgemaakt voor bouwgereedschap. We douchen in een geïmproviseerde ruimte op de patio en slapen in een kleine kamer aan de achterkant van de eerste verdieping. Alles is nog steeds in beweging en verandert.

Een tentoonstelling organiseren in deze fase is daarom een bijzondere kans. Garenmarkt 5 bevindt zich in een tijdelijke toestand die er nooit eerder is geweest en ook nooit meer precies zo zal terugkomen. Zowel de constructie als het interieur liggen bloot, maar ook het proces van verandering zelf is zichtbaar. Het huis is nog bezig te worden wat het uiteindelijk zal zijn: een nieuw, oud huis.

Juist in deze tussenfase heb ik zes kunstenaars uitgenodigd om met het huis in gesprek te gaan: Matea Bakula, Erik de Bree, Fransje Gimbrère, Esther Hoogendijk, Nynke Koster en Daan Russcher. Hun werk vertelt niet letterlijk de geschiedenis van Garenmarkt 5. Wat hen met elkaar verbindt, is de manier waarop ze met materiaal omgaan: ze behandelen, veranderen en vertalen het.

Sommige kunstenaars reageren op sporen die het huis al in zich draagt. Anderen geven elementen uit het verleden een nieuwe vorm. Weer anderen richten zich op het proces van verandering zelf.

Ik ben dankbaar voor de steun van de Gemeente Leiden,

layered occupancy. People move in, move out, move on. It's a quieter, particular form of heritage, one that rarely gets called by that name.

Door de Drie Molens is an opportunity to consider how we inherit a house and how what we leave behind becomes part of what it inherits next. How materials carry our memory forward.

Plot ownership along the Garenmarkt (then Nieuwe Oosterlingplaats), surveyed 1583–1589 and lithographed 1874. Jan Willemsz Cramer's name appears on plot 2-3-6, identifying his ownership of the property. Collection: Erfgoed Leiden en Omstreken.

die dit project mogelijk heeft gemaakt, en voor de kunstenaars die hun werk wilden lenen voor zo'n onconventionele tentoonstelling. Ook wil ik mijn verloofde Rutger bedanken voor het feit dat hij ermee instemde om onze ruimte de komende weken te delen met kunst en bezoekers.

Wat is het erfgoed van een thuis?

Het is meer dan alleen architectuur of wat er in archieven staat. Het is geschiedenis die op het meest persoonlijke niveau wordt geleefd: het dagelijks leven, routines en rituelen. Het is ook een emotionele erfenis. "Hier ben ik opgegroeid. Hier ben ik oud geworden." Het is de geschiedenis van mensen die een huis bewonen. Mensen komen, mensen gaan en mensen trekken verder. Wat achterblijft, zijn de sporen van hun aanwezigheid. Het is een stille en bijzondere vorm van erfgoed die we niet vaak zo noemen.

Door de Drie Molens is een gelegenheid om na te denken over hoe we een huis erven, maar ook over wat wij zelf achterlaten en dat daarmee onderdeel wordt van wat het huis later erft. Over hoe material en herinneringen kunnen bewaren en doorgeven.

Eigendom van kavels langs de Garenmarkt (toenmalige Nieuwe Oosterlingplaats), opgemeten 1583–1589 en gelithografeerd 1874. De naam van Jan Willemsz Cramer staat op perceel 2-3-6 en identificeert zijn eigendom van het pand. Collectie: Erfgoed Leiden en Omstreken.

Exhibition

Door de Drie Molens invites you to consider the house as something that remembers, though not in the way a person does. Its memories are held in surfaces, materials, alterations, repairs, and traces of the people who have lived here.

As you move through the exhibition, look closely at what has been uncovered, what has been transformed, and what is still in the process of becoming.

The artworks are installed throughout the ground and first floors, in conversation with the spaces and materials of the house. Along the base of the ground-floor hallway, you will also find the original *Delfts blauw* tiles, which have survived previous alterations.

Please remember to take care while moving through the rooms, particularly with uneven floors and fragile doorways. Garenmarkt 5 is, after all, a renovation site.

Door de Drie Molens nodigt je uit om het huis te zien als een plek die zich iets herinnert, maar niet op dezelfde manier als een mens. De herinneringen van het huis zitten in de oppervlakken, materialen, verbouwingen, reparaties en sporen van de mensen die er hebben gewoond.

Kijk tijdens je bezoek goed naar wat zichtbaar is geworden, wat is veranderd en wat nog steeds in beweging is.

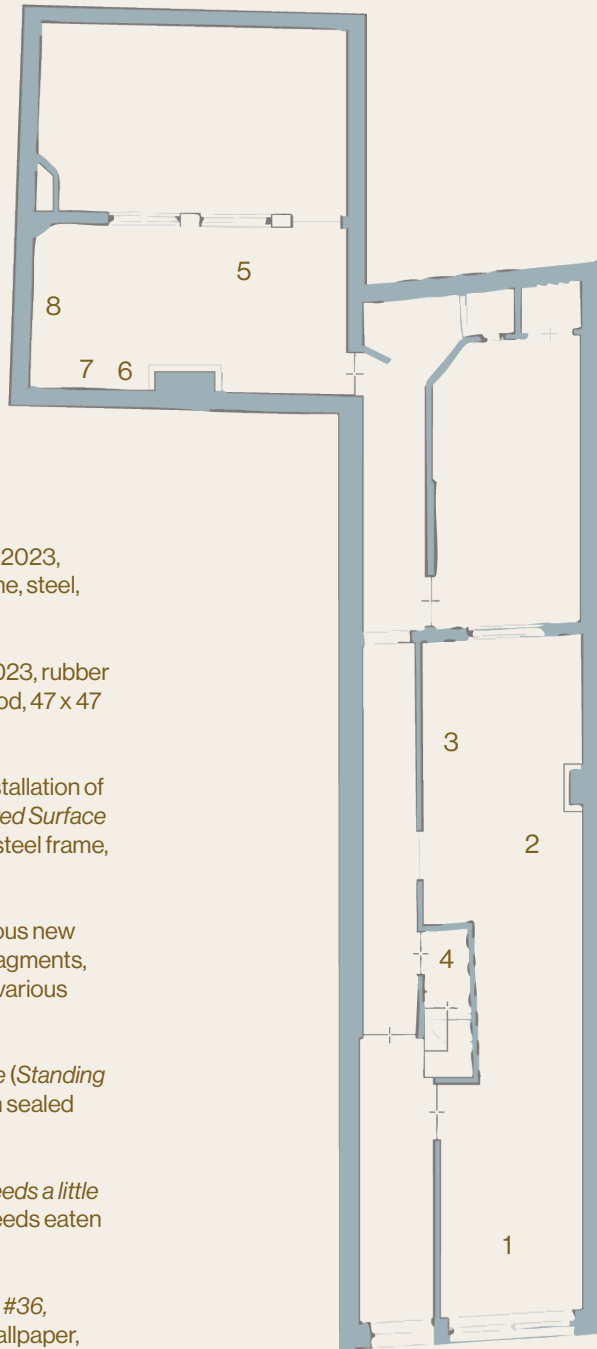
De kunstwerken zijn te vinden op de begane grond en de eerste verdieping. Ze gaan een directe verbinding aan met de ruimtes en materialen van het huis. Onderaan de gang op de begane grond zijn ook de originele *Delfts blauwe* tegels te zien. Deze hebben verschillende verbouwingen door de jaren heen overleefd.

Let tijdens je bezoek goed op waar je loopt, vooral bij de ongelijke vloeren en kwetsbare deuropeningen. Garenmarkt 5 wordt namelijk nog volop gerenoveerd.

Ground Floor

Begane Grond

1. Matea Bakula, *Stones of the Sky*, 2023, waste paper, pigment, polyurethane, steel, 183 x 135 x 56 cm.

2. Nynke Koster, *Neoclassicism*, 2023, rubber (mixed recycled colors), foam, wood, 47 x 47 x 47 cm.

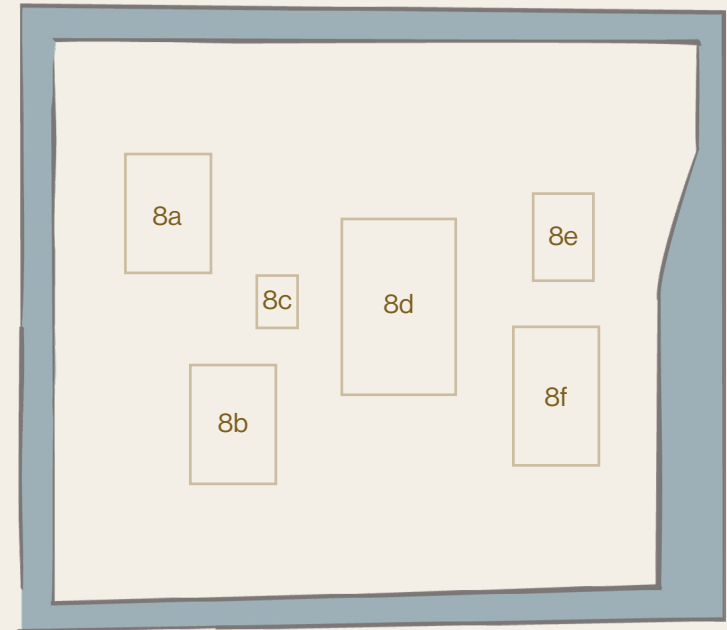
3. Daan Russcher, site-specific installation of wallpaper prints alongside *Fractured Surface no. 2*, 2026, UV-print on dibond in steel frame, 75 x 60 cm.

4. Esther Hoogendijk, miscellaneous new commissions, 2026, historic tile fragments, roots, seeds, and other materials, various dimensions.

5. Fransje Gimbrère, *Cabinet White* (Standing *Textile(s)* series), 2017, woven yarn sealed with bio-resin, 190 x 150 x 60 cm.

6. Esther Hoogendijk, *Everyone needs a little help 2*, 2026, plaster, ink, seeds, seeds eaten by birds, 18 x 18 x 3,5 cm.

7. Erik de Bree, *Wallpaper Painting #36*, 2017, spraypaint and ink on torn wallpaper, mounted on panel, 158 x 115 cm.

8a. Esther Hoogendijk, *Hold them*, 2026, roots, seeds, organza, glass beads, 30 x 40 x 6,5 cm.

8b. Esther Hoogendijk, *Zonder titel*, 2026, plaster, inkt, acryl, roots, seeds, tule, 30 x 40 x 6,5 cm.

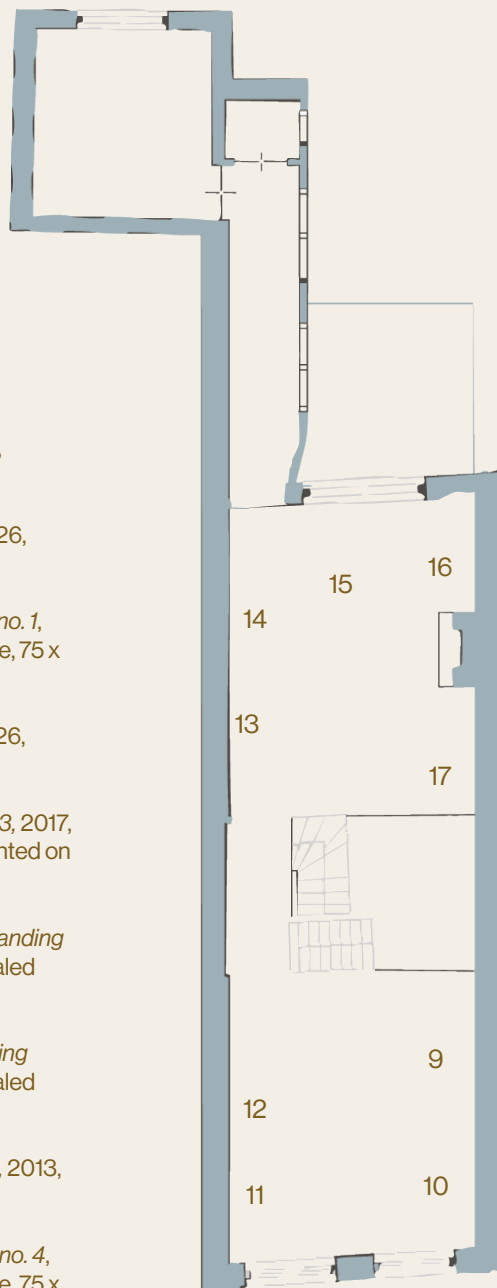
8c. Esther Hoogendijk, *Unpacking mini wallsculpture*, 2026, beton, latex mengsel, 20 x 25 cm.

8d. Esther Hoogendijk, *Don't hesitate too long*, 2026, plaster, ink, acryl, roots, seeds, 45 x 55 x 4 cm.

8e. Esther Hoogendijk, *Trust the change*, 2026, plaster, acryl, ink, salt, stone, keramiek, iron, 20 x 30 x 2 cm.

8f. Esther Hoogendijk, *After sketch for mowing*, 2026, roots, seeds, glass beads, organza, 30 x 50 x 6,5 cm.

1st Floor
1e Verdieping

9. Matea Bakula, *Transcendence*, 2020, cardboard, ink, steel, 189 x ø29 cm.

10. Nynke Koster, *Interrupted Vol. 1*, 2026, rubber, 90 x 90 x 8 cm.

11. Daan Russcher, *Fractured Surface no. 1*, 2026, UV-print on dibond in steel frame, 75 x 60 cm.

12. Nynke Koster, *Interrupted Vol. 1*, 2026, rubber, 90 x 90 x 8 cm.

13. Erik de Bree, *Wallpaper Painting #33*, 2017, spraypaint and ink on torn paper, mounted on panel, 96 x 73 cm.

14. Fransje Gimbrère, *Totem Green (Standing Textile(s) series)*, 2017, woven yarn sealed with bio-resin, 190 x 60 x 30 cm.

15. Fransje Gimbrère, *Arch Red (Standing Textile(s) series)*, 2017, woven yarn sealed with bio-resin, 80 x 55 x 25 cm.

16. Erik de Bree, *Wallpaper Painting #3*, 2013, wallpaper on panel, 98,5 x 78,5 cm.

17. Daan Russcher, *Fractured Surface no. 4*, 2026, UV-print on dibond in steel frame, 75 x 60 cm.

Fransje Gimbrère

treats textile not simply as a surface, but as a structural material. Her *Standing Textile(s)* are built thread by thread on a custom-made loom, allowing it to take on three-dimensional, architectural qualities. Her work has a particularly direct connection to Garenmarkt 5, where thread is embedded not only in the material of her work but in the history of the street itself, the old market essential to Leiden's centuries-old textile production. By bringing this contemporary weaving practice into the house, Gimbrère extends the idea of garen from the history of the street into the architecture of the present.

Nynke Koster

works with architectural fragments, using casting and mould-making to shift familiar details from one material and context into another. Her *Neoclassicism* work transforms the visual language of classical architecture into something unexpectedly tactile. Ornaments and detail, often out of reach and associated with permanence, become inviting and touchable.

Artists

Voor Fransje Gimbrère is textiel veel meer dan alleen een oppervlak; het is een belangrijk onderdeel van haar werk. Haar *Standing Textile(s)* worden draad voor draad opgebouwd op een speciaal gemaakt weefgetouw. Hierdoor krijgt de draad niet alleen een textiele, maar ook een ruimtelijke en architectonische vorm. Gimbrère's werk sluit direct aan bij de geschiedenis van Garenmarkt 5. De naam van de straat verwijst naar de eeuwenlange textielhandel in Leiden. Door met garen en een hedendaagse manier van weven in het gebouw te werken, brengt Gimbrère deze geschiedenis opnieuw naar binnen. Zo krijgt het verleden van de straat een plek in de architectuur van vandaag.

In het werk van Nynke Koster verplaatst ze vertrouwde vormen en details van het ene materiaal naar het andere. Ze doet dit door materialen te gieten en mallen te maken. Zo verandert de klassieke architectuur in haar werk *Neoclassicism* in een onverwacht en tastbaar object. Ornamenten en details die normaal moeilijk bereikbaar zijn en vaak een gevoel van permanentie geven, worden

Interrupted Vol. 1 grew from Koster's observations of the rapid redevelopment surrounding her studio in The Hague, where prefabricated apartment blocks increasingly replace older industrial buildings with architecture that, in her words, is "increasingly becoming a standardized product." In the work, uniform grids overtake and imprint themselves in ornate architectural forms, disrupting the intricate details that once gave buildings a sense of place, craft, and identity.

Shown within Garenmarkt 5, the work becomes a reminder of what is distinctive about heritage architecture: the irregularities, details, and accumulated traces that make a building belong to somewhere, rather than simply being able to exist anywhere.

Esther Hoogendijk

creates on the principle that change is not something that happens to the artwork, but part of the artwork itself. Combining materials such as plaster, concrete, roots, seeds and salt, she makes works that respond to forces including growth, evaporation, decay, air and touch.

At Garenmarkt 5, a selection of existing works is installed in the back of the ground floor, while new works beneath the stairs incorporate materials uncovered during the renovation. These include tile fragments found beneath the house during the excavation of the cellar, as well as larger tulip tiles discovered on the first floor after the removal of a fireplace, which

zo opeens voelbaar en toegankelijk.

Interrupted Vol. 1 ontstond vanuit Koster's observaties van de snelle veranderingen in het straatbeeld rond haar atelier in Den Haag. Oude industriële gebouwen maakten daar plaats voor prefab appartementen. Volgens Koster wordt architectuur daarbij steeds meer een gestandaardiseerd product. In het werk worden sierlijke architectonische vormen overwoekerd door uniforme rasters. Hierdoor verdwijnen de kleine details die gebouwen hun eigen karakter, ambacht en gevoel van plek geven.

In Garenmarkt 5 herinnert het werk ons aan wat erfgoedarchitectuur bijzonder maakt: de onregelmatige details, verschillende materialen en lagen die in de loop van de tijd zijn ontstaan. Juist deze sporen verbinden een gebouw met zijn omgeving en geven het een eigen identiteit. Ze zorgen ervoor dat een gebouw niet zomaar overal zou kunnen staan.

Esther Hoogendijk gaat uit van het idee dat verandering niet iets is wat een kunstwerk overkomt, maar er onderdeel van is. Ze combineert materialen als gips, beton, wortels, zaden en zout. Haar werken reageren op processen zoals groei, verdamping, verval, lucht en aanraking.

In Garenmarkt 5 wordt een selectie van bestaand werk op de begane grond geplaatst. Daarnaast maakt Hoogendijk een aantal nieuwe werken voor onder de trap, waarin materialen worden verwerkt die tijdens de renovatie zijn blootgelegd, zoals gevonden stukken tegel. Wortels en nieuwe groei bewegen zich tussen deze restanten

had been reused as construction material rather than decoration.

Roots and new growth move through these remnants, introducing a living process into the house's accumulated material history. The building is not simply being restored, but entering another phase of life. Hoogendijk's work gives form to this idea: old materials are uncovered, altered, and woven into something that continues to grow.

Daan Russcher

begins with the camera, using photography to closely examine the surfaces of buildings: peeling paint, exposed layers, cracks, and the marks left by time. He isolates these overlooked details, creating images that sit somewhere between document and composition. By changing their scale and orientation, sometimes combining images, and cutting into architectural photographs to construct new spatial forms, he describes this approach as a kind of reverse architecture.

For Garenmarkt 5, Russcher photographed the raw walls exposed during renovation and translated them onto wallpaper, creating an installation in which it becomes difficult to distinguish the image from the wall itself. This illusion makes image and architecture ambiguous: where does the actual wall end and the photographed surface begin?

Additionally, his *Fractured Surface* series continues this attention to the partial and provisional character of architectural remains. Rather than

en verbinden levende processen met de materiële geschiedenis van het huis.

Het gebouw wordt daarmee niet simpelweg gerestaureerd, maar gaat een nieuwe fase van zijn leven in. Hoogendijk's werk sluit hierop aan: oude materialen worden blootgelegd, veranderd en samengebracht met nieuwe groei.

Daan Russcher begint met de camera en gebruikt fotografie om gebouwen van dichtbij te bekijken. Hij richt zich op details zoals afbladderende verf, blootgelegde lagen, scheuren en andere sporen die de tijd heeft achtergelaten. Door deze details uit hun oorspronkelijke omgeving te halen, maakt hij beelden die ergens tussen documentatie en compositie in zitten. Hij verandert de schaal en richting van de beelden, combineert soms verschillende foto's en snijdt in architectonische beelden. Zelf omschrijft hij deze werkwijze als een soort omgekeerde architectuur.

Voor Garenmarkt 5 fotografeerde Russcher de ruwe muren die tijdens de renovatie zichtbaar werden. Deze foto's vertaalde hij naar behang, waardoor een installatie ontstaat waarin het beeld van de muur bijna niet meer van de echte muur te onderscheiden is. Hierdoor ontstaat twijfel: waar eindigt de muur en waar begint de foto?

In zijn reeks *Fractured Surface* zet Russcher deze interesse in het

presenting complete walls or interiors, the works focus on isolated sections of surface, often retaining raw, irregular cut edges that make them read almost as physical fragments removed from a building. The works acts almost as an ode to the unfinished house, preserving a moment of its material state just as that state is about to disappear beneath the next layer of renovation.

Erik de Bree

constructs abstract 'paintings' through the tearing, rearranging, and layering of wallpaper. Removed from its domestic function, wallpaper becomes his painterly material: he uses its texture, pattern, and color, as a painter might use pigment or gesture. Rather than being applied to a wall, it is deliberately composed on canvas, where pieces are layered, disrupted, and brought into new visual relationships.

During the demolition of the former student apartments, historic wallpaper was uncovered beneath later wall and ceiling finishes. In places, it remains visible in torn and irregular fragments, exposing successive surfaces and patterns. Positioned alongside these areas, de Bree's *Wallpaper Paintings* invite a renewed attention to the material qualities of the house's own exposed layers: their texture, rupture, overlap, and partial visibility. The encounter also offers a site-responsive connection to the building's history as the address of a *behanger*, or wallpaper hanger, who lived and worked here around 1905.

tijdelijke karakter van gebouwen voort. In plaats van complete muren of interieurs te laten zien, richt hij zich op losse stukken oppervlak. De ruwe en onregelmatige randen van de beelden doen denken aan fysieke fragmenten die uit een gebouw zijn gehaald. De werken vormen zo bijna een ode aan het onafgewerkte huis. Ze leggen een moment vast in de geschiedenis van het gebouw, vlak voordat deze materiële staat door een volgende laag van de renovatie zal verdwijnt.

De abstracte 'schilderijen' van Erik de Bree zijn gemaakt van gescheurd en opnieuw gerangschikt behang. Hoewel behang normaal gesproken een plek aan de muur heeft, ziet de Bree vooral de grote variatie aan texturen, patronen en kleuren. In plaats van het op een muur aan te brengen, maakt hij er werken op doek van. Verschillende stukken behang worden over elkaar gelegd, verschoven en op een nieuwe manier met elkaar gecombineerd.

Tijdens de sloop van de voormalige studentenappartementen kwam oud behang tevoorschijn onder latere lagen van de wanden en plafonds. Op sommige plekken is het nog zichtbaar als gescheurde en onregelmatige fragmenten, waarin oude patronen te zien zijn. Naast deze plekken nodigen de *Wallpaper Paintings* van de Bree uit om opnieuw te kijken naar de lagen van het huis die zichtbaar zijn geworden: hun textuur, breuken, overlappingsen en delen die elkaar bedekken. De werken leggen zo ook een directe link met de geschiedenis van het gebouw. Rond 1905 woonde en werkte hier namelijk een behanger.

Matea Bakula

is interested in what happens when materials are pushed beyond the forms we expect them to take. Working with everyday and industrial materials such as cardboard, rubber, foam, plaster, and paper, she folds, compresses, stretches, and reshapes them. She describes her process as holding a tension between control and loss of control: the artist directs the material, while its own properties ultimately determine how it can behave.

In *Stones of the Sky*, waste paper and polyurethane accumulate into an irregular suspended form with a monumental physical presence. Hanging low in the room, it confronts the viewer with its dense, textured mass. Its surface suggests weight and solidity, while its uneven edges and suspended position keep its vulnerability visible. *Transcendence*, by contrast, gives a large roll of cardboard, marked with ink and held by steel, a quiet but insistent presence. It remains visibly fragile, even as it extends into the space around it.

This relationship between material, scale, and transformation feels particularly relevant within Garenmarkt 5, where renovation continually raises questions on capacity and potential: what an existing structure can hold, what it can accommodate, and how it can be adapted without losing the qualities that make it distinct. Looking to Bakula's works, renovation becomes a process of balancing intention with the limits, strengths, and possibilities of what is already there.

Matea Bakula onderzoekt wat er gebeurt wanneer materialen anders worden gebruikt dan we ervan verwachten. Ze werkt met alledaagse en industriële materialen zoals karton, rubber, schuim, gips en papier. Door deze te vouwen, samen te drukken, uit te rekken en opnieuw te vormen, geeft ze deze een andere gedaante. In haar werk zoekt ze steeds naar een balans tussen controle en het loslaten daarvan: zo stuurt ze het materiaal, maar uiteindelijk bepalen de eigenschappen ervan wat mogelijk is.

In *Stones of the Sky* worden afvalpapier en polyurethaan opgestapeld tot een onregelmatige, hangende vorm. Het werk heeft een sterke fysieke aanwezigheid en trekt door zijn lage positie in de ruimte de aandacht naar zich toe. Het oppervlak lijkt zwaar en stevig, terwijl de ongelijke randen en de manier waarop het object hangt ook de kwetsbaarheid ervan laten zien. *Transcendence* geeft een groot stuk karton, voorzien van inkt en vastgehouden door staal, een rustige maar krachtige aanwezigheid.

De manier waarop Bakula materiaal, schaal en verandering met elkaar verbindt past goed bij Garenmarkt 5. Ook bij de renovatie van het gebouw gaat het om vragen als: wat kan de bestaande structuur dragen, wat kan eraan worden toegevoegd en hoe kan het worden aangepast zonder de bijzondere eigenschappen ervan te verliezen? Bakula's werken laten zien dat veranderen niet alleen gaat over wat je wilt toevoegen, maar ook over het omgaan met de grenzen van wat er al is.

curated by
gecureerd door
Brianna Brinkley

exhibition assistants
tentoonstellingsassistenten
Anne van Antwerpen
Marta Rodríguez Gil
Meg Petersen

english texts & graphic design
engelse teksten & grafisch ontwerp
Brianna Brinkley

dutch translations
nederlandse vertalingen
Anne van Antwerpen

exhibition documentation
tentoonstellingsdocumentatie
Robin Meyer

special thanks to
met dank aan
Rutger Laumen

this exhibition is made
possible by the city of Leiden

doordedriemolens.com

*Deze tentoonstelling is mede
mogelijk gemaakt door Gemeente Leiden*

Curated by Brianna Brinkley